

Spis treści

Wykaz skrótów	5
Wstęp	7
Rozdział I. Dzieciństwo i pierwsze lata posługi duszpasterskiej 1876–1913	31
Rozdział II. Biskup krzemieniecki 1913–1923	47
2.1. Na katedrze krzemienieckiej	47
2.2. W kierunku autokefalii	62
Rozdział III. W realiach II Rzeczypospolitej 1923–1939	87
3.1. Metropolita	87
3.2. Finalizacja procesu autokefalii	95
3.3. Patriarchat Moskiewski wobec nadania Cerkwi w Polsce autokefalii	111
3.4. Zagadnienia prawne w działalności metropolity	117
3.5. Sprawy narodowościowe w Cerkwi	134
3.5.1. Działalność środowisk rosyjskich na rzecz rosyjskiego charakteru Cerkwi	137
3.5.2. Próby białorutenizacji	143
3.5.3. Ruch na rzecz ukrainizacji Kościoła prawosławnego	147
3.5.4. Polonizacja prawosławia	160
3.5.4.1. Wprowadzanie języka polskiego do Cerkwi	163
3.5.4.2. Sprawa kalendarza	164
3.5.4.3. Polonizacja prawosławia po przewrocie majowym	171
3.5.4.4. Ruch prawosławnych Polaków	175
3.5.4.5. Metropolita wobec akcji rewindykacyjnej	185
3.5.4.6. Metropolita wobec akcji burzenia prawosławnych świątyń	200
3.6. Metropolita wobec wyzwań nurtujących funkcjonowanie Cerkwi	216
3.6.1. Zagadnienie neounii	216
3.6.2. Życie monastyczne	220

3.6.3. Katecheza dzieci i młodzieży	231
3.6.4. Działalność prawosławnego duszpasterstwa Wojska Polskiego	233
3.7. Działalność naukowo-dydaktyczna oraz kontakty międzynarodowe	243
3.7.1. Działalność naukowo-dydaktyczna	243
3.7.2. Wydawnictwa	252
3.7.3. Szkolnictwo prawosławne	257
3.7.3.1. Studium Teologii Prawosławnej	260
3.7.4. Aktywność międzynarodowa i działalność w ruchu ekumenicznym	273
3.7.5. Działalność charytatywna	276
3.7.6. Zaangażowanie społeczne i polityczne	278
3.8. Metropolita Dionizy wobec prawosławnego życia religijnego na Łemkowszczyźnie	284
Rozdział IV. Lata wojny i okupacji 1939–1945	305
4.1. Polityka władz okupacyjnych wobec Kościoła prawosławnego i metropolity Dionizego	305
4.2. W okupacyjnej rzeczywistości	325
4.3. Próby objęcia jurysdykcją kościelną terenów II Rzeczypospolitej	331
4.4. Trudne decyzje	336
4.5. Prześladowania i straty wśród duchowieństwa	340
4.6. Na emigracji	344
Rozdział V. W nowej rzeczywistości społeczno-politycznej 1945–1948	349
5.1. Sytuacja Kościoła prawosławnego po zakończeniu II wojny światowej	349
5.2. Hierarchia i duchowieństwo	357
5.3. Metropolita Dionizy wobec sporu jurysdykcyjnego na Białostocczyźnie	363
5.4. Metropolita Dionizy wobec akcji wysiedleńczych	369
5.4.1. Wysiedlenia do USRR i BSRR	370
5.4.2. Akcja „Wisła”	374
5.5. Sprawa Centralnego Obozu Pracy w Jaworznie	378
5.6. Metropolita Dionizy wobec zagadnienia zabezpieczenia mienia cerkiewnego po wysiedleńcach	382
5.7. Dążenie do utrzymania zwierzchnictwa nad Kościołem	392
5.8. Działania metropolity Dionizego na rzecz unormowania położenia PAKP	397
5.8.1. Ukształtowanie nowej struktury administracyjnej	398
5.8.2. Monastery	401
5.8.3. Tymczasowy zarządca diecezji Ziem Odzyskanych	403
5.8.4. Próby reaktywowania Studium Teologii Prawosławnej	413
5.8.5. Prawosławne duszpasterstwo wojskowe i w państwowych zakładach penitencjarnych	415
5.8.6. Dobroczynność	417
5.8.7. Działalność wydawnicza	419

Rozdział VI. Odsunięcie metropolity od zarządzania Cerkwią	423
6.1. Władze państwowe wobec metropolity Dionizego	423
6.2. Działania Tymczasowego Kolegium Rządzącego PAKP wobec metropolity Dionizego	435
6.3. Pod specjalnym nadzorem	447
6.4. Ostatnie dni w Warszawie	459
Zakończenie	463
Aneks	477
Bibliografia	493
Indeks osobowy	531